

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Quibusdam præmissis referu[n]tur sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

ARTICULUS I.

An septem Ordines Ecclesiastici sint verè & propriè Sacramenta?

§. I.

Quibusdam premisiss referuntur sententia.

Suppono primò, Ordinem Ecclesiasticum esse duplicem, alterum dignitatis seu iurisdictionis, ut Archidiaconatus, Episcopatus, Patriarchatus, Primatus, Papatus; alterum potestatis sacrificio altaris ministrandi. Hic non agimus de priori Ordine, qui ad hierarchiam spectat, sed de posteriori, quo certi in Ecclesia initiuntur ministri, quid Christo potestatem accipiunt; Sacramenta fidelibus ministrandi. Etenim ut dicitur S. Thomas hic quæst. 34. art. 1. *Deus sua opera in sui similitudinem perducere soluit, quantum possibile fuit, ut perfectiora essent, & per ea cognosci posset. Et ideo ut in suis operibus representaretur non solum secundum quod in se est, sed etiam secundum quod aliis insinuat, hanc legem naturalem imposuit omnibus, ut ultima per media reducerentur & persicerentur, & media per prima, ut Dionysius dicit. Et ideo in ista pulchritudo Ecclesie non desisset, posuit ordinem in ea, ut quidam aliis Sacramenta traderent, suo modo in hoc Deo assimilati, quasi Deo cooperantes; sicut & in corpore naturali quedam membra aliis insinuant. Hinc in Concilio Tridentino sess. 23. cap. 2. consentaneum fuisse astruitur, ut in Ecclesia ordinatissima dispositio, plures & diversi essent Ordines, qui Sacerdotio deferrentur. Et cap. 4. dicitur, quod si quis omnes Christianos promiscue novi Testamenti Sacerdotes esse, aut omnes pari potestate spirituali prædicos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam Ecclesiasticam Hierarchiam, quæ est ut castrorum acies ordinata, confundere.*

Suppono secundò cum eodem Doctore Angelico hic quæst. 37. art. 1. quod Ordinum multitudo est inducta in Ecclesia propter tria. Primò quidem propter Dei sapientiam, commendandam, quæ in distinctione rerum ordinata maxime relucet, tam in naturalibus, quam in spiritualibus: Quod significatur in hoc quod Regina Saba videns ordinem ministrantium Salomoni, non habebat ultra spiritum, deficiens in admiratione sapientie illius. Secundò, ad subveniendum humane infirmitati, quia per unum non poterant omnia quæ ad divina mysteria pertinebant, expleri, sine magno gravamine; & ideo distinguuntur Ordines diversi ad diversa officia. Tertiò, ut via proficiendi hominibus amplior daretur, dum plures in diversis officiis distribuuntur, ut omnes sint Dei cooperatores, quo nihil est divinius, ut de Ecc. Dionysius dicit.

Suppono tertio, septem dari Ordines Ecclesiasticos, videlicet Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolytorum, Exorcistarum, Lectorum, & Ostiariorum. Primò, quia hoc declaravit Tridentinum sess. 23. cap. 2. Secundò, quia antiqui Patres horum omnium expressam faciunt mentionem. Nam Ignatius Martyr Apostolorum Discipulus, in Epistola ad Antiochenos, in Bibliotheca Patrum ordine duo decima, ita concludit: *Saluto sanctum Presbyterorum collegium: Saluto sacros Diaconos: Saluto Hypodiaconos, Lectores, Cantores, Janitores, laborantes, (qui curam habebant mortuos sepeliendi) Exor-*

Tom. V.

A cistat. Item Cornelius Papa in Epistola ad Fabium Antiochenum, hæc scribit: *In hac Ecclesia Catholica non ignorabat Presbyteros esse quadraginta sex, Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolytos quadraginta duos, Exorcistas, & Lectores unâ cum Ostiariis quinquaginta duos.* Similiter in Concilio Carthaginensi quarto, horum omnium Ordinum materia, & formæ, ac officia designantur. Demum Clemens Romanus lib. 8. constitutionum cap. 26. meminit Lectatus & Exorcistatus. Cur autem non aliorum duorum, rationem assignat S. Thomas hic quæst. 37. art. 2. ad 2. quia nimirum in primitiva Ecclesia, propter penuriam personarum, horum inferiorum Ordinum ministeria mittebantur Diaconis, in quibus omnium inferiorum Ordinum potestates continentur. Ampliatà verò postea Ecclesia, amplius est cum ipsa cultus divinus, ac proinde quæ implicite gerebantur ab uno ordinato, explicite exercentur à multis. Tertiò, quia ut in corpore ejusdem articuli egregie discuitur S. Thomas, tot debent esse Ordines in Ecclesia, quot sunt specialia ministeria exercenda circa illud quod omnium est augmentum in ea, nimirum Sacramentum Eucharistie. Illa autem sunt septem, videlicet ministerium ad Eucharistiam consecrandam, & hoc est Sacerdotum; ministerium ad Eucharistiam dispensandam, ejusque materiam Sacerdoti proximè tradendam, & hoc est Diaconorum; ministerium ad parandam materiam in vasis sacris, & hoc est Subdiaconorum; vel in vasis non sacris, eamque præstandam Subdiacono, & hoc est Acolytorum; ministerium ad arcendum eos qui neque sunt etiam remotè, neque fieri volunt, capaces suscipiendi Eucharistiam, scilicet infidelis, & hoc est ministerium Ostiariorum; ministerium ad instruendum eos qui volunt fieri capaces, quales sunt Catechumeni, & hoc est ministerium Lectoris; denique ministerium ad removendum impedimentum quod aliqui etiam sufficienter instructi, habent ex Dæmonis potestate, quales sunt energumeni, & hoc est ministerium Exorcistarum. Aliqui præter hos septem Ordines ab omnibus receptos, alios duos numerant, nempe tonsuram clericalem, quam *Psalmistam* vocant, & Episcopatum, quem volunt esse Ordinem diversum à Sacerdotio. Sed de hoc infra dicemus.

Suppono quartò, horum septem Ordinum, tres priores propter excellentiam vocari majores, atque etiam sacros, eo quod proximi ad Eucharistiam, ob quam Ordines instituti sunt, accedant, & votum castitatis annexum habeant; alios verò non sacros & minores appellari, vel quia non habent solemne votum castitatis annexum; vel quia non habent aliquem actum circa rem sacram, sicut tres priores; Presbyteratus, circa corpus & sanguinem Christi conficiendum & offerendum; Diaconatus, circa Christi sanguinem populo dispensandum; Subdiaconatus, circa vasa sacra tangenda. Quamquam, ut rectè notat S. Thomas quæst. citatâ art. 3. si Ordo secundum se spectetur, etiam Minores dici possunt sacri, quia etiam ordinantur ad sacrandam animam, per gratiam & characterem, quæ in anima causant.

Demum, ut certum & ab omnibus Theologis receptum supponimus, Ordinem saltem Sacerdotalem esse verè & propriè Sacramentum. Id enim in Concilio Tridentino sess. 23. Canone 2. & cap. 1. definitum fuit, sequiturque necessariò ex dictis disp. præcedenti, si enim aliqua ordinatio Ecclesiastica sit verè & propriè Sacramentum, Pp. ii. cum

cum Ordo Sacerdotalis sit omnium potissimus, A
& finis ad quem omnes alii inferiores referuntur,
certum esse debet, illud esse propriè Sacramen-
tum. Sed de aliis inferioribus dissentio est inter
Auctores. Durandus enim & Cajetanus volunt,
nullam ordinationem inferiorem Presbyteratu,
esse verum Sacramentum. Hugo à S. Victore,
Magister sententiarum, Gratianus, & aliqui alii,
fatentur quidem Diaconatum esse Sacramentum,
sed hoc negant de Subdiaconatu, & quatuor Mi-
noribus. Denique Navarrus, Michaël de Me-
dina, Dominicus Soto, Vazquez & Martinonius,
admittunt etiam Subdiaconatum esse Sacramen-
tum, sed de quatuor Minoribus id negant. Alii
demum, tam domestici, quàm extranei, volunt B
omnes Ordines Minores atque Majores esse Sa-
cramenta. Unde sit

§. II.

Vera sententia duplici conclusione statuitur.

6. **D**ico primò, Diaconatum esse verum Sacra-
mentum à Christo institutum.

Hæc conclusio ita videtur certa, ut opposita ad-
minus temeraria sit, colligitur enim manifestè ex
Tridentino sess. 23. Can. 6. ubi sub anathemate
damnat eum qui dixerit, in *Ecclesia Catholica non*
esse Hierarchiam de qua ordinatione institutam. C
Ex hoc enim Canone liquet, Hierarchiam Eccle-
siasticam à Christo institutam, constare non so-
lùm Episcopis & Presbyteris, sed etiam ministris:
At per ministros, Diaconi saltem veniunt intelli-
gendi; Tum quia Diaconi ordine sunt proximi
Presbyteris, ut idem Concilium ibidem c. 2. ait;
Tum etiam, quia Paulus semper cum Episcopis
& Presbyteris conjungit Diaconos, ut patet ad
Philip. 3. *Cum Episcopis & Diaconibus*, & 1. ad Ti-
moth. 3. ubi postquam descripsit, qualis debeat
esse Episcopus, idem statim de Diaconibus sub-
jungit: Ergo juxta Tridentinum, Diaconi sunt à
Christo instituti, sicut & ipsa Hierarchia Ecclesia-
stica, quæ ex ipsis constat.

7. Potest insuper probari conclusio hac ratione
fundamentali. Signum sensibile causativum gra-
tiæ sanctificantis, est verum Sacramentum à Christo
institutum: Sed Diaconatus est signum sensibile,
gratiæ causativum: Ergo verum rationem Sacra-
menti habet, Major patet, Minor etiam quoad
primam partem manifesta est, Diaconatus enim
habet sensibilem materiam, nempe manuum im-
positionem, & porrectionem libri Evangelio-
rum, & speciem verborum formam, in Ponti-
ficali Romano præscriptam, probatur vero quan-
tùm ad secundam: Primo quia primi Diaconi
fuerunt ab Apostolis ordinati per manuum im-
positionem Act. 6. Ad manuum impositionem ordina-
tiva Apostolorum conferebat Spiritum Sanctum:
Ergo &c. Secundo, quia in Diaconi ordinatione
unà cum manuum impositione profert Episcopus
hæc verba, *Accipe Spiritum Sanctum ad robur &*
ad resistendum diabolo & tentationibus ejus: At-
qui ex Tridentino sess. 23. Can. 4. hæc verba non
frustra dicuntur ab Episcopo, quasi per ea Spiritus
Sancti gratia non verè conferatur, sicut ipsa
significant: Ergo in ordinatione Diaconi confer-
tur gratia. Unde Anastasius II. in Epistola 2. ad
Anastasium Imperatorem cap. 7. asserit per ordi-
nationem Sacerdotum sive Levitarum, secundum
Canones factam, conferri gratiam Spiritus San-
cti. Idque officio Diaconi valde conveniens est,

ordinatur enim ad officium valde sacrum & sa-
ctum, ut nimirum evangelizet, & Sacerdotium
ce ebrandum proximè alligat, & excommunicatione
ejusdem, Eucharistiam administrat; & ubi dicitur,
Laicis calicem sanguinis Christi potizare.

Addo quod Theodorus Balsamon, ad Cano-
nem 36. Apostolorum, ait, *Diaconos ordinari quod-*
dem, id est characterem accipere, didicimus: At si
characterem accipiant Diaconi, non potest eorum
ordinatio non esse verum sacramentum: Ergo
Diaconatus verè rationem sacramenti habet.
Unde D. Hieronymus contra Vigilantium cap. 1.
Diaconatus verè dicitur vocari *Sacramentum Chris-*
ti; ibi enim reprehendens quosdam Episcopos,
quòd non ordinarent Diaconos, nisi prius vi-
ros duxissent, his verbis utitur: *Sacramenta non*
tribuunt &c.

Dico secundò, etiam Subdiaconatum, sive &
quatuor Minores Ordines, esse sacramenta.

Probatur prima pars de Subdiaconatu, eadem
ratione quæ præcedenti conclusione ostendit
Diaconatum esse sacramentum. Nam etiam Sub-
diaconatus est signum sensibile, cum in ordina-
tione Subdiaconi, non ininus reperitur ritus eter-
nus constans rebus & verbis, quàm in ordina-
tione Diaconi. Item Subdiaconatus causat gratiam
sanctificantem, ut constat ex Florentino in de-
creto Eugenii, ubi post assignatas materias, for-
mas, & ordinarium Ministerium Diaconatus &
Subdiaconatus, subdit, effectum hujus sacra-
menti esse augmentum gratiæ: Ergo ceteris non
solum Episcopis & Presbyteris, sed etiam Subdiaconis,
conferre gratiam sanctificantem, Item patet
forma consecratoria Subdiaconi assignata à Cle-
mente lib. 8. constit. Apost. cap. 21. in qua dicitur:
Tribue ei Spiritum Sanctum, ut valeat ad man-
strandum tibi facta, digne attrahere. Non dicitur
enim dari Spiritum Sanctum, nisi detur gratia
sanctificans. Quod etiam in ordinatione Subdiaconi
character imprimatur, constat ex mox dicenda
in probatione secundæ partis.

Probatur ergo secunda pars conclusionis, de
quatuor Minoribus Ordinibus, ex Florentino co-
raro; postquam epim dixit, Ordinem esse sacra-
mentum, & ejus materiam esse rem quæ traditur
Ab Episcopo in ordinatione, & formam, verbi
quibus res illa traditur, nominatimque id deci-
rat in ordine Sacerdotali, & in Diaconatu &
Subdiaconatu, subjungit, sic etiam debere intelli-
gi in reliquis Ordinibus, ac proinde ceteris, nulla
etiam reperiri materiam & formam sacramenti,
subinde quæ illos veram & propriam sacramen-
ti rationem habere, sicut & alios.

Probatur secundò eadem pars: Ordo imprimen-
ti characterem est verè & propriè sacramentum. Sed
quatuor Minores Ordines imprimunt caracte-
rem: Ergo sunt verè & propriè sacramenta. Ma-
jor patet, nihil enim, præter sacramentum, im-
primit characterem spirituale in anima. Minor
probatur primò ex D. Thoma hic quæst. 35. art. 2.
ubi quærit utrum in sacramento Ordinis im-
primatur character, quantum ad omnes Ordines.
Et concludit affirmativè. Verba ejus sunt: *Re-*
spondeo dicendum quod circa hoc fuit triplex opinio.
Quidam enim dixerunt, quod in solo Ordine Sa-
cerdotali character imprimitur. Sed hoc non est
verum, quia actum Diaconi nullus potest exercere
licite, nisi Diaconus, & ita quod habet aliquam
spiritualitatem, potestatem in dispensatione sacramen-
ti, quam alii non habent. Et propter hoc alii
dixerunt, quod in Sacris Ordinibus imprimitur
character.